

МАДАНИЯТ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВАЗИРЛИГИ НАШРИ №7 (37) 14.02.2019 йил

Захириддин Мухаммад Бобур таваллудининг 536 йиллиги олдида

Бобур ва Шарқ тамаддуни

Захириддин Мухаммад Бобур ўрта аср Шарқ маданияти, адабиёти ва шеъриятида ўзига хос ўрин эгаллаган адиб, шоир, олим бўлиш билан бирга йирик давлат арбоби ва саркарда ҳамдир.

Бобур кенг дунёқараши ва мукамал ақл-заковати билан Ҳиндистонда Бобурийлар сулоласига асос солиб, бу мамлакат тарихида давлат арбоби сифатида номи қолган бўлса, ўзбек тилида ёзилган “Бобурнома” асари билан жаҳоннинг машҳур тарихнавис олимлари қаторидан ҳам жой олди. Унинг нафис ғазал ва рубоийлари туркий шеъриятнинг энг нодир дурдоналаридан бўлиб, “Мубаййин” (“Баён этил-

ган”), “Хатти Бобурий”, “Ҳарб иши” ва аруз ҳақидаги рисоалари эса ислом қонуншунослиги, шеърият ва тил назарияси соҳаларига муносиб ҳисса бўлиб кўшилди.

Қаерда бўлмасин, Бобур бирор янгиликка қўл уришдан олдин бу иш жамият ва салтанат манфаатига қанчалик хизмат қилишини ҳар томонлама ўйлаб кўрган. У фарзандларига ёзган мактуб ва васиятларида диний, ирқий, маъ-

навий қадриятларга зид ҳаракатларни қилмаслик, диний бағрикенглик билан иш юритиш зарурлигини алоҳида таъкидлайди.

“Бобурнома”даги кўплаб мисоллар цивилизацияга ўта мойил бунёдкор инсон — фақат шоҳ Бобурни эмас, том маънодаги муҳандис Бобурни, яратаётган иншоотнинг чинакам жонқуярини кўз олдимизда гавдалантиради.

Давоми 2-саҳифада

Ушбу сонда

Жонли ижро талаби қўйилгач...

айрим хонандалар бундан бош тортиди

3-саҳифада

Хориж сериаллари эфирдан олинса...

4-саҳифада

Оллоқулихоннинг тилла фойтуни

Хива “Ичан қалъа” давлат музей-қўриқхонаси бўлимларининг экспозициялари Хоразм ҳукмдорларининг хориж мамлакатлари билан олиб борган дипломатик алоқалари тарихини ёритиб берувчи ноёб экспонатларга бой.

8-саҳифада

Аждодлар ёди

Бардавом қадриятларимиз

Аждодларни хотирлаш, ўзларининг буюк ишлари билан Она заминимиз номини дунёга танитган буюк сиймоларимизни ёд этиш — халқимиз эъзозлаган эзгу қадриятларимиздан бири. Мамлакатимизнинг барча ҳудудларида шу кунларда ана шу анъаналарга содиқ қолган ҳолда, буюк боболаримиз — ғазал мулкининг султони, ўзбек адабиётининг асосчиси, мутафаккир ва давлат арбоби Алишер Навоий ва ўрта аср Шарқ маданияти, адабиёти ва шеъриятида ўзига хос ўрин эгаллаган адиб, шоир, олим бўлиш билан бирга йирик давлат арбоби ва саркарда Захириддин Мухаммад Бобурнинг таваллуд кунлари кенг нишонланди. Уларнинг ҳаёт йўллари, ижоди яна бир бор ёдга олинди, каттачиқ саҳналарда уларнинг ғазаллари билан куйланадиган тароналар янгради.

Мана шундай тадбирлардан бири 9 февраль куни Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театрида бўлиб ўтди. Алишер Навоий таваллудининг 578 йиллиги ва Захириддин Мухаммад Бобур таваллудининг 536 йиллигига бағишланган “Назм ва наво” кечаси Ўзбекистон Маданият вазирлиги ва Ўзбек миллий мақом санъати маркази ҳамкорлигида ташкил этилди. Ушбу кечада шоирлар ижоди асосидаги мақом намуналари, жумладан, Алишер Навоий ғазали билан “Насруллоий”, “Насри уззол”, “Савти Феруз”, шунингдек, Бобур ғазали билан “Сараҳбори оромижон”, “Мущарраф бўлғаймен” каби ашулалар ижро этилди.

Кечада Ўзбекистон халқ ҳофизлари, хизмат кўрсатган санъаткорлар, шунингдек, “Тумор”, “Ўзбекистон”, “Навбахор”, “Наврўз” каби рақс ансамбллари иштирок этди. Тадбирни халқимизнинг таниқли актёр ва актрисалари — Фатхулла Маъсудов, Беҳзод Мухаммадқаримов, Дилноза Кубаева ва Маърифат Ортиқовалар олиб боришди.

Бобур дунё эътирофида

Бобур феъл-атворида кўра Цезарга қараганда севишга арзигуликдир. Унинг манглайига «юксак фазилатли инсон» деб битиб қўйилган. Эдуард Холден, тарихчи олим

Мирзо Бобурнинг Ҳиндистондаги қудрати унинг босиб олган ерлари билан эмас, у хинд халқининг кўнглида уйғота олган ҳурмат ва эҳтиром билан улчанади. Қамар Раис, адабиётшунос, жамоат арбоби

«Фуқаролар қабули»

Муҳим ижтимоий масалалар ва таклифлар тингланди

12 февраль кунни Маданият ва зирининг биринчи ўринбосари О.Назарбеков турли масалаларда муурожаат қилган фуқароларни қабул қилди.

Унда Акмал Фахриев, Нигора Абдуазимованинг ижтимоий муаммолар бўйича муурожаатлари тингланди. Уларни ҳал этиш бўйича тегишли маслаҳат ва

кўрсатмалар берилди.

Шунингдек, ёзувчи Жумабой Раҳимов Туркия киноижодкорлари билан ҳамкорликда суратга олиниши режалаштирилаётган "Жалолиддин Мангуберди" фильмини тасвирга тушириш жараёнида бадиий маслаҳатчи бўлиб ишлаш истагини билдирди.

Таклифни мамнуният би-

лан қабул қилган О.Назарбеков ушбу кинофильм Жалолиддин Мангубердини нафақат миллат қаҳрамони сифатида гавдалантириш, балки туркий халқларнинг тарихан бир-бирига боғлиқ эканини ҳам кўрсатиши кераклиги ҳақидаги мулоҳазаларини айтиб ўтди.

М.КАРИМОВА

«Мукофот муборак!»

Ўзбек актёри Бишкекда тақдирланди

12 февраль кунни Бишкекдаги опера ва балет театрида 2016-2018 йилларда адабиёт ва санъат йўналишида самарали ижод қилган ижодкорларни Чингиз Айтматов номидаги мукофот билан тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Маросимда турли давлатлардан келган ёзувчилар, режиссёр ва актёрлар иштирок этди. Халқаро Айтматов клуби томонидан лауреатлик диплом ва кўкрак нишон топширилганлар орасида Ўзбекистон халқ артисти Мирза Азизов ҳам бор.

Тадбирда Муқимий номидаги Ўзбекистон давлат мусиқали театр раҳбарининг киргиз ёзувчиси Чингиз Айтматов асарлари асосида спектакллар саҳналаштиргани, буюк адиб ижодини кенг миқёсда тарғиб қилгани ҳамда ўзбек ва киргиз халқлари ўртасидаги дўстона муносабатларни кучайтиришга қўшган салмоқли ҳиссаси алоҳида эътироф этилди.

«Наширёт уйларида»

Худойберди Тўхтабоевдан янги асар

Ўзбекистон ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги тасарруфидagi "Чўлпон" нашриёти-магбаа ижодий уйда болаларнинг семимли адаби Худойберди Тўхтабоевнинг янги ва қайта нашр этилган асарлари тақдироти бўлиб ўтди.

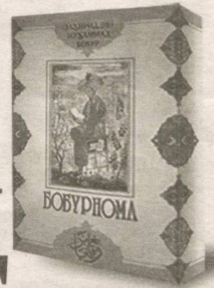
Маросимда филология фанлари доктори, профессор Умарали Норматов, шунингдек, Дилшод Ражаб, Ориф Тўхташ, Нормурод Норқобилов, Хамидулла Мурод, Отабек Қувватов каби болалар шоир ва ёзувчилари ҳамда китобхон ёшлар иштирок этишди.

Иштирокчилар адибнинг янги "Тағоб қишлоқ эртаклари" билан бирга қайта чоп этилган "Ширин қовунлар мамлақати", "Уч сайёҳнинг сафари", "Донишманд бобо эртаклари" ҳамда "Сир очилди" номли китоблари ҳақида ўзаро фикр алмашишди. Тақдирот якунида адиб билан қизғин суҳбат ўтказилди. Ёзуви бугунги ўзбек болалар насри калами ўткир ижодкорларга муҳтож бўлиб бораётганини алоҳида таъкидлади.

«Давоми. Боши 1-саҳифада»

Бобур ва Шарқ тамаддуни

Бобур Мовароуннаҳрда, Ҳиндистон ва Афғонистонда фақат қурилиш ва ободончилик билан шуғулланмаган, балки туб ислохот ишларини ҳам олиб борган.

У Ҳиндистонда қисқа вақт ичида сиёсий муҳитни барқарорлаштириш, мамлакат ерларини бирлаштириш, шаҳарларни ободонлаштириш, савдо-сотик масалаларини тўғри йўлга қўйиш, боғ-роғлар яратиш ишларига ҳомийлик қилди. У ерда ҳозиргача машҳур бўлган меъморий ёдгорликлар, боғлар, кутубхоналар, қарвонсаройлар қурдириш, айниқса, унинг ўғиллари ва авлодлари даврида кенг миқёсда олиб борилди. Натижада бу мамлакат санъати ва меъморчилигига Марказий Осиё услубининг кириб келиши сезила бошлади. Бобур ва унинг ҳукмдор авлодлари ҳузурида ўша даврнинг илғор ва зеҳни ўткир олимлари, шоирлари, мусикашунослари ва давлат арбобларини мужассам этган мукамал бир маънавий-руҳий муҳит вужудга келди. Бобурийлар давлатидаги маданий муҳитнинг Ҳиндистон учун аҳамияти ҳақида Жаваҳарлаъл Неру шундай ёзган эди: "Бобур Ҳиндистонга келгандан кейин катта силжишлар юз берди ва янги рағбатлантиришлар ҳаётга, санъатга, архитектурага тоза ҳаво бахш этди, маданиятнинг бошқа соҳалари эса бир-бирларига туташиб кетди".

Бобур катта ҳажмдаги давлат ишлари билан бир қаторда ўзининг адабий-бадиий фаолиятини ҳам давом эттирди. Унинг бутун жаҳон омма-сига машҳур бўлган шох асари "Бобурнома" дир. Маълумки, унда Бобур яшаган давр оралиғида Мовароуннаҳр, Хуроросон, Эрон ва Ҳиндистон халқлари тарихи ёритилган. Асар асосан, уч қисмдан иборат бўлиб, унинг биринчи қисми — XV асрнинг иккинчи ярмида Марказий Осиёда рўй берган воқеаларни; иккинчи қисми — XV асрнинг охири ва XVI асрнинг биринчи ярмида Кобул улуси, яъни Афғонистонда рўй

берган воқеаларни ўз ичига олади; учинчи қисми — XVI асрнинг биринчи чорағидаги Шимолий Ҳиндистон халқлари тарихига бағишланган.

"Бобурнома"да муаллиф ўша даврнинг сиёсий воқеаларини мукамал баён қилар экан, ўз юрти — Фарғона вилоятининг сиёсий-иқтисодий аҳоли, унинг пойтахти Андижон шаҳри, Марказий Осиёнинг йирик шаҳарлари — Самарқанд, Бухоро, Қарши, Шахрисабз, Ўш, Урганч, Ҳатепна, Термиз ва бошқа шаҳарлар ҳақида ниҳоятда нодир маълумотларни келтиради. Шунингдек, Кобул улусининг йирик шаҳарлари — Кобул, Газна ва улар ихтиёридаги кўпдан-кўп туманлар, вилоятлар, Шимолий Ҳиндистон ҳақидаги маълумотларни ҳам учратиш мумкин.

Асарни варақлар эканмиз, кўз олдимизда Марказий Осиё, Афғонистон ва Ҳиндистон халқларига хос бўлган фазилат ва нуқсонлар, уларнинг тафаккур оламини кенглиги ва мураккаблиги билан бирга, ўша даврдаги ҳаёт муаммолари, Бобур давлатидаги сиёсий ва ижтимоий ҳаётнинг тўлиқ манзараси намоён бўлади.

"Бобурнома"да келтирилган маълумотлар Бобур даврида ёзилган бошқа тарихий манбалар: Мирхонд, Хондамир, Муҳаммад Солих, Биноий, Муҳаммад Ҳайдар, Фаришта, Абул-Фазл Алломий ва бошқа тарихчиларнинг асарларида бу даражада аниқ ва мукамал ёритилмаган. Муаллиф "Бобурнома"да Алишер Навоий, Абдураҳмон Жомий, Бехзод, Мирзо Ҳуссейн ва бошқа алломалар ҳақида ҳам фикр ва мулоҳазаларини билдиради.

Мовароуннаҳр, Хуроросон, Ҳиндистон, Эрон халқларининг XV аср охири-XVI асрнинг биринчи ярмидаги тарихини ўзида акс эттирган ушбу асар жуда кўп долзарб иқтисодий, ижтимоий масалалар, юқорида номлари келтирилган вилоятларнинг ўзаро сиёсий-иқтисодий ва савдо муносабатлари, жугрофий мавқеи, иқлими, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, тоғлари, дарё-

лари, халқлари, қабила ва элалари, уларнинг яшаш шароитлари, урф-одатлари, муҳим тарихий иншоотлари — ҳиндулар ва мусулмонларнинг ибодатхоналари, тўй ва дафн маросимлари ҳақида ниҳоятда нодир маълумотларни ўзида қамраб олган шох асардир. Шу боис, "Бобурнома" тарихий ва адабий мерос сифатида дунё олимларини ҳайратда қолдириб келмоқда.

Ўзоқ йиллар давомида Фарғона Шарқнинг машҳур шарқшунос олимлари "Бобурнома" мазмунини жаҳон жамоатчилигига етказиш борасида катта фаолият кўрсатдилар. Масалан, голландиялик олим Витсен, англиялик олимлар — Ж.Лейден, В.Эрскин, Р.Колдекот, А.Бевеерж, Т.Албот, германиялик Ю.Клайнрат ва А.Кейзер, франциялик Паве де Куртейл, ҳиндистонлик Мирзо Насриддин Ҳайдар Ризви, туркиялик Р.Р.Арт ва Н.И.Баюр ҳамда бизнинг давримиздаги франциялик олим Баке Громон, афғонистонлик олим Абулхай Ҳабибий, покистонлик олимлар — Рашид Ахтар, Надви ва Шох Олам Мавлиёт шулар жумласидандир. "Бобурнома"ни ўрганиш соҳасида жаҳоннинг машҳур шарқшунослари қаторидан япониялик олимлар ҳам жой олмоқдалар.

Маълумки, Бобурнинг тарихий, илмий ва адабий меросини ўрганиш ва оммалаштиришда Ўзбекистон, Тожикистон, Россия олимларининг фаолиятлари ҳам диққатга сазовор. XIX-XX асрлар давомида Георг Кер, Н.Илминский, О.Сенковский, М.Сале, Порсо Шамсиев, Содиқ Мирзаев, В.Зоҳидов, Я.Гуломов, Р.Набиев, С.Азимжонова, А.Қаюмов каби олимларнинг саъй-ҳаракатлари билан "Бобурнома" бир неча бор рус ва ўзбек тилларида чоп этилди, уларга сўзбоши ёзилди ва кенг китобхонлар оммасининг маънавий мулкига айлан-тирилди, шоирнинг шеърлари ҳам бир неча бор нашр этилди.

Бобур ўзбек адабиётида ўзининг нозик лирик асарлари билан ҳам машҳурдир. Унинг ҳаёти ва адабий фао-

лиятини Мовароуннаҳрда сиёсий ҳаёт ниҳоят мураккаб-лашган феодал гуруҳларнинг бошбошдоқлик ҳаракатлари авжига чиққан ва Темурийлар давлатининг инқирози давом этаётган бир даврга тўғри келган эди. Бундай мураккабликлар инъикосини "Бобурнома"да кўрган бўлсак, шoir ружиятида қандай акс этгани эса, унинг шеърларида намоён бўлади. Мовароуннаҳрни бирлаштиришга уринишлари натижа бермаган, Бобурнинг руҳан қийналган, амалдорларнинг хиёнатлари таъсирида умидсизликка тушган кезлардаги кайфияти шеърларида акс этган. Кейинчалик ўз юртини тарқ этиб, Афғонистон ва Ҳиндистонга юз тутганида Бобур шеъриятида Ватан туйғуси, Ватан соғинчи, унга қайтиш умиди мавж ура бошлади.

*Толёй йўқи жонимга балалик бўлди,
Ҳар ишники айлади,
Ҳаталик бўлди,
Ўз ерни қўйиб Ҳинд сори юзландим,
Ё раб, нетайин, не юз қаролик бўлди...*

Шу билан бирга Бобур лирикасида шеърятнинг асосий мазмуни бўлган инсоний фазилатлар, ёр васли, унинг гўзаллиги, унга чексиз муҳаббат, ҳижрон азоби, айрилиқ аламлари ва висол қувончлари ниҳоят гўзал ва моҳирона ифода этилган:

*Ҳазон яфроғи англик гул юзунг
ҳажрида сарғардим,
Кўруб раҳм айлағил, эй лола
руҳ, бу чехраи зардим.
Сен, эй гул, қўймадинг
сарқашлигингни сарвек ҳаргиз,
Аёғинга тушиб, барки ҳазондек
мунча ёлвордим.*

Бобур ўзининг маълум ва машҳур асарлари билан тарихнавис адиб, лирик шоир ва ижтимоий масалалар ечимига ўз ҳиссасини қўшган олим сифатида халқимиз маънавий маданияти тарихида муносиб ўрин эгаллайди.

Исломожон КАРИМОВ,
Наманган вилоят тарихи ва маданияти давлат музейи тарих бўлими мудири

Музей ходимлари ташаббуси

“Хунарга бой бўлган Сурхоним”

11 февраль куни Сурхондарё вилоят тарихи ва маданияти давлат музейи ҳовлисида “Хунарга бой бўлган Сурхоним” мавзусида тадбир бўлиб ўтди. Унга Термиз шаҳридаги 11-мактабнинг юқори синф ўқувчилари таклиф этилди.

Музей ходимлари — Гулчехра Юзбаева, Юлдуз Зоирова, Зарифа Тўрахоновалар йиғилганларга Сурхон воҳасининг хунармандчилиги тарихи ва намуналари — уй-рўзгор буюмлари, мисгарлик, ёғочсозлик, каштачилик, анъанавий миллий кийим ҳамда безаклар

ҳақида маълумотлар беришди.

Воҳа хунармандчилиги ва этнографияси ҳақида кенгрок маълумот бериш мақсадида, 11-мактабнинг 9-синф қизлари Шўрчи туманида истиқомат қилувчи хунарманд — Иқлима Тошбоева томонидан тайёрланган кийим ҳамда тақинчоқларни намойиш этилди.

М.ХЎЖАЕВА,
Сурхондарё вилоят тарихи ва маданияти давлат музейи этнография бўлими мудири

Анжуман

Жонли ижро талаби кўйилгач...

айрим хонандалар бундан бош тортди

Ўзбекистон Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги ташаббуси билан “Ўзбекконцерт” давлат муассасаси раҳбарияти ва ОАВ учун анжуман ташкил қилинди. Унда миллий эстрада санъатининг ёшлар маънавиятини юксалтиришдаги ўрни ва аҳамияти ҳақида сўз борди.

Дастлаб Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги ҳамда “Ўзбекконцерт” давлат муассасаси томонидан 2018 йилда амалга оширилган ишлар ҳақида маълумот берилди.

“Ўзбекконцерт” раҳбарияти ўзбек эстрада санъатининг жамиятимиздаги роли, вазифаси ҳамда нималарга жиддий эътибор қаратиш талаб этилаётгани бора-соридаги қатор фикр-мулоҳазаларини баён этди. Шунингдек, 2019 йилдан бошлаб Ўзбекистонда якка-хон концерт бермоқчи бўлган хонанда ўз дастуридан ўрин олган кўшиқларнинг 30 фоизини жонли ижро қилиши талаб этилиши бўйича қарор лойиҳаси ишлаб чиқиляётгани маълум қилинди. Таъкидланишича, жонли ижро борасидаги талаб босқичма-босқич амалга оширилади ва санъаткорлар бу жарағнага тайёрлаб борилади.

Лекин, “Ўзбекконцерт” раҳбари Одилжон Абдуқаҳоронинг айтишича, давлат тадбирларида жонли ижро талаби қўйилгани боис, айрим хонандалар (улар орасида хатто халқ артистлари ҳам бор) бундан бош тортган.

Одилжон Абдуқаҳоров, шунингдек, 2018 йилда бажарилган ишлар ва натижалар билан ўртоқлашди. Унга кўра, ўтган йил мобайнида Ижодий кўмаклашувчи вакиллар гуруҳи йиғилиши 20 марта ўтказилган бўлса, унда концерт

томоша фаолияти учун жами 3433та лицензия берилган. 165 кишига малака ва мезон талабларига жавоб бера олмагани учун рад жавоб берилган. О.Абдуқаҳоронинг айтишича, халқимизнинг руҳий-маънавий олами, дунёкарашнинг, дидини, тафаккурини бойитиш, бадиий жиҳатдан пухта ва мазмунан теран кўшиқлар тақдим этиш, ёшларимиз қалбига меҳр-муҳаббат ҳиссини уйғотиш, уларни оммавий маданият таъсиридан асраб авайлаш мақсадида, 2018 йилнинг 1 февралидан санъаткорларнинг кўшиқларига ишланган видеоклиплар савиясини баҳолаш Бадиий кенгаши ташкил этилган. У ҳар 15 кунда ўз йиғилишини ўтказиб туради. Утган йил давомида 18 маротаба кенгаш йиғилиши ўтказилиб, санъаткорлар томонидан 185та видеоклип тақдим этилган. Шундан 75тасига тасвирида камчиликлар учрагани сабаб, қайта ишлаш тавсия қилинган, 48таси умуман талабларга жавоб бермагани учун рад этилди.

Маълумки, 2018 йил 29 мартда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Обод кишлоқ” дастури тўғрисидаги Фармони қабул қилинган эди. “Ўзбекконцерт” давлат муассасаси ҳудудий бўлиmlари ҳисоб рақамлари орқали “Обод кишлоқ” лойиҳаси учун Жиззах вилоятидаги Манас кишлоғини ривожлантириш бўйича вилоятларда ўтказилган концерт дастурларидан жами 1 060 650 000 (бир млрд олти миш млн олти юз эллик минг сўм) маблағ жамгарди ва бу пул хайрия сифатида йўналтирилди. Шунингдек, 2019 йилда ҳам “Обод кишлоқ” дастури лойиҳаси асосида 2 млрд сўм миқдоридидаги маблағ хайрия

сифатида ўтказилиши режалаштириляётгани маълум қилинди. Бундан ташқари, 2019 йилдан Қорақалпоғистон Республикаси, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида лицензия талабгорларига енгиллик яратиш мақсадида, Ижодий кўмаклашувчи вакиллар гуруҳининг сайёр йиғилишлари ташкил этилиши режага киритилгани, концерт-томоша фаолиятини лицензиялашни табақалаштириш ишлари тақомиллаштирилиши ҳамда лицензия ва бир марталик рухсатнома берилиши онлайн тизимига ўтказилиши айтилди.

Тадбир якунида “Ўзбекконцерт” давлат муассасаси директори Одилжон Абдуқаҳоровга бир нечта саволлар билан мувожаат этилди.

— Шаҳзода, Райҳон каби аллақачон танилиб бўлган хонандалардан яккахон концертда кўшиқларини 30 фоиз ёки тўлиқ жонли ижро этиш талаб қилиниши қанчалик тўғри? Аслида улар аввал бошдан жонли ижро билан танилиши керак эмасми?

— Санъаткорларимиз шу пайтгача қанчалик жонли ёки фонограммада ижро этганини билмас, халқимиз буни кўриб, биллиб турибди. Охириги пайтда шундай вазият юзага келдики, жонли ижрода кўшиқ айта оладиган хонандалар ҳам фонограмма йўлига ўтиб олди. Тан олдиш керак, концертда ҳамма хонандалар ҳам кўшиқни юз фоиз жонли ижро қилишининг имкони йўқ. Боз устига, айрим худудлардаги концерт ўтказиладиган масканларда техник муаммолар йўқ эмас.

— “Ўзбекконцерт” хонандаларга қўяётган бундай талаблар бошқа давлатларда ҳам мавжудми?

— Айнан “Ўзбекконцерт” дав-

лат муассасаси фаолиятини 2018 йил ноябрь ойида Қозоғистон, Тожикистон Республикаларидан шу соҳа вакиллари келиб ўрганиб кетиши. Улар биз татбиқ этаётган амалларни ўзининг давлатида қўлламоқчи эканини билдиришди. Ушбу мамлакатлардаги телеканалларда қўйиляётган клиплар ҳам борган сари маҳаллий халқ маданиятига, менталитетига зид бўлиб бораётгани, бунга чора кўриш зарурлигини таъкидлашди.

— Айрим хусусий телеканалларимизда “Ўзбекконцерт” талабига тўғри келмайдиган чет эл клиплари ҳам намойиш этилмоқда. Маҳаллий хонандаларимизнинг кўшиқларига ишланган клиплар эса ижтимоий тармоқларда муҳокамаларга ҳам сабаб бўлди. Буни қандай изоҳлайсиз?

— Биз хусусий телеканалларга тавсия бериш ваколати билан чекланамиз, холос, чунки улар хусусий. Шунингдек, уларни назорат қиладиган бошқа мутасадди ташкилотлар мавжуд. Ижтимоий тармоқларда муҳокамаларга сабаб бўлган клипларга келсак, Жаҳонгир Позилжононинг “Президент билан селфи” клипи Бадиий кенгашга тақдим этилмаган ҳам. Жаҳонгир Отажононинг “Қадди баланд” кўшиғи клипи айнан менталитетга зид тасвирлари бўлгани учун қайта ишлашга тавсия қилинган. “Қадди баланд” кўшиғига ишланган клипда оила даврасида кўриб бўлмайдиган лавҳалар бор эди, эътирозга кўшиқ шеъри эмас, шу сабаб бўлган. Қайта ишлангандан сўнг клип ҳозирги ҳолатига келтирилган.

Абдуқодир МҰМИНОВ
сўхбатлашди.

Ташриф

Вазир Сирдарёда

2019 йилнинг 7 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги Бахтиёр Сайфуллаев Сирдарё вилоятига ташриф буюрди.

Вазир вилоят мусиқали драма театрининг биносидида олиб бориляётган таъмирлаш ишлари билан яқиндан танишди. Вилоят мусиқали драма театри бу йил куз ойларида асарларни томошабинларга янги катта сахнада намойиш этишни режалаштирмоқда. Вазир капитал таъмирда йўл қўйиляётган камчиликларни бартараф этиш бўйича вилоят бошқарма бошлиғи, театр директори ва пудратчи ташкилот раҳбарларига тегишли кўрсатмалар берди.

Бахтиёр Сайфуллаев Сирдарёга ташрифи доирасида 5-ва 7-Болалар мусиқа ва санъат мактабларида, шунингдек, “Хуррият” ва “Баҳор” маданият марказлари фаолиятлари билан ҳам яқиндан танишди.

11 февраль куни вазир Сирдарё туманининг 10- ва 12-Болалар мусиқа ва санъат мактабларида бўлди. Ташриф чоғида Б.Сайфуллаев мактаб ўқувчилари билан сўхбатлашди.

Ташриф давомида аниқланишича, вилоятда ёшларнинг санъат соҳасига жалб этиш бўйича етарли ишлар амалга оширилмаган, тўғарақлар фаолияти ҳам талаб даражасида эмас. Шунинг учун ҳам Б.Сайфуллаев айнан шу худуддаги ёшларнинг бўш вақтларини унумли ташкиллаштириш ишлари бўйича назоратни кучайтиришини таъкидлади.

Вазир вилоятдаги “Истиқлол” маданият маркази фаолияти билан ҳам танишиб, зарур кўрсатмаларни берди.

» Эълон

**Дикқат,
янги
лойиха!**

Ўзбекистон халқ артисти Озодбек Назарбеков Захириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 536 йиллиги муносабати билан янги лойихага қўл урди.

14 февраль куни соат 20.00да Ўзбекистон телевидение-сининг "Наво" канали орқали театрлаштирилган сахна кўриниши намоиш этилади. Унда Гулсанам Мамазоитова, Малика Эгамбердиева, Алишер Файз, Абдурашид Йўлдошев, Жаҳонгир Позилжонов каби санъат вакиллари ҳам иштирок этишмоқда. Ушбу лойиха ҳақидаги тўлиқ маълумотни телетақдимот давомида билиб оласиз.

» Буюк аждодимиз

Навоий ҳайкали пойига гуллар қўйилди

Ўзбекистон Миллий боғида 9 февраль куни буюк мутафаккир, давлат арбоби, шеърят мулкининг султони Алишер Навоий таваллудининг 578 йиллиги муносабати билан тантанали тадбир бўлиб ўтди.

Маросимга сенаторлар, депутатлар, турли вазирлик ва идоралар, ижодий ва жамоат тузилмалари, мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган хоржий дипломатик корпус ва халқаро ташкилотларнинг вакиллари, шоир ва ёзувчилар, адабиёт фидойилари, шеърят мухлислари, ўқитувчи ҳамда талаба ёшлар ташриф буюришди.

Тадбир давомида буюк шоирнинг ҳаёти ва ижодида оид янги топилган тарихий манбаларни ўрганиш, Навоий асарларида устоз-шоғирдлик анъаналари ҳақида маърузалар тингланди. Жумладан, Буюк Британия музейи кўлэмалар фонди раҳбари, профессор Майкл Эрдман Буюк Британияда сақланаётган шоир кўлэмалари ва уларни ўрганиш масалалари, Тожикистон Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулудда ва мухтор элчиси Имоми Содик Ашурбойзода Алишер Навоий ва Жомий ижодий меросининг ўрни ва аҳамияти хусусида сўз юритишди.

Шунингдек, шоир ижодидан намуналар ўқилди, Навоий ғазаллари асосида қуйланадиган қўшиқлар ижро этилди.

Маросим якунида Миллий боғда ўрнатилган шоир ҳайкали пойига гуллар қўйилди ва буюк аждодимиз хотирасига ҳурмат бажо келтирилди.

Худди шу куни тадбир тантаналарининг давоми сифатида Ўзбек Миллий академик драма театрида буюк мутафаккир ва шоир Алишер Навоий таваллудининг 578 йиллиги муносабати билан Уйғун ва Иззат Султоннинг "Алишер Навоий" спектакли намоиш этилди.

» Мулоҳаза

Хориж сериаллари эфирдан олинса...

Шу кунларда турли телеканаллар орқали кетма-кет эфирга узатилаётган "Сўйла... Қора денгиз", "Ховли", "Ишқ соҳиллари", "Аёл", "Фазилатном ва унинг қизлари" каби сериаллар аллақачон кўпчилик уй бекаларининг сеvim-ли эрмагига айланб улгурди.

Бу сериалларни кузатиш асносида уларнинг гоёси, томошабинга бераётган маънавий озиғи, айниқса, ёш авлодга ибрати борасидаги мулоҳазалар у қадар ижобий чиқмаганидан ўйга толади киши. Хусусан, "Сўйла... Қора денгиз" сериали қахрамонларидан бири — Тоҳирнинг қахрамонликлари-ю, Нафаснинг зулмага қарши 8 йилдан сўнг бош кўтариши сабабларини изоҳлашга ҳаракат қиламиз. Эҳтимол, бу тақдирдаги ёки тасодифий муҳаббатдир (ҳар ҳолда сериалнинг якунига қадар бир хулосага келиш қийин). Аммо, бошқа қахрамонлар — эр-хотин Осие ва Мустафонинг бир-бирига тутуриқсиз ҳазиллари-ю, келиннинг қайнонага бўлган ҳурматсизлиги, таъбир жоиз бўлса, андишасизлиги ҳеч бир қолипга сиймайди. Айниқса, Соня султон дея эъюзланиб, бирор фикри инобатга олинмаётган онага қилинаётган муомала, балки, турк миллати урф-одатлари, ўзаро ҳурмат-иззат ва ахлоқ қоидаларига тўғри келар, лекин...

...Ана шу лекин атрофида бўлаётган муҳокама бугун нафақат бирор йиғин ёки жамоат жойларида, балки ижтимоий тармоқларда ҳам кенг тус олди. Бу борада кетаётган "фикрлар жанги" асосан, "ZO'R" ТВ орқали намоиш этилаётган "Ховли" сериалига қаратилган.

Аввалига журналист эмас, оддий уй бекаси назари билан қараб, аниқ айтиш мумкинки, Ўзбек хонадонига вояга етаётган қизларимиз, уйланса бир уйнинг устунини бўла оладиган али йигитларимиз учун бу сериалнинг ҳеч бир аҳамиятли, ибрат олча арзигулик жиҳати йўқ, деган фикрда қатъий эдик. Бизни фақат оқватланиш, базм қилиш, зерикканда жанжал қилиш сахналарида "Бемалол жиноят қилавер, ичкарида ҳам ҳаёт ёмон эмас" деган гоё илгари сурилган бу сериал ёшларга қандай маънавий тарбия бера олади? деган савол хавотирга солган эди. Аммо, бир ҳамкасбимиз билан шу мавзудаги баҳсдан сўнг "Ховли"ни томоша қилиш асносида балки "Одобни одобсиздан ўрган" иш керакдир, деган ўйга ҳам бордик.

Чиндан ҳам, эҳтимол, сериал ижодкорлари ҳам ичкаридаги ҳаётга бош бўлиш учун талашаётган икки аёл образи билан нафосат, назокат, ибто-ҳаёдан узоқлашган аёлларнинг нақадар хунук бўлишини кўрсатмоқчи бўлгандир... Ёки сериалдаги айрим образларнинг болалиқни хотирлаши орқали билиб-билмай жиноят оламига кириб қолган маҳкумаларнинг аянчли тақдирга оилавий можаролар, айниқса, "болалик ўғриси" бўлган масъулиятсиз ота-оналар ҳам сабабчи эканлигини исботлашмоқчидир. Улар бу билан барчамизга америкалик рухшунос Луиза Хей таъкидлаганидек: "Тарбиясиз болалар каттиққўллик этишмаслигидан эмас, меҳр этишмаслигидан пайдо бўлади" деган фикрни уқтирмоқчи бўлишгандир...

Лекин, бу сериал борасидаги салбий фикрларни ўрганиш асносида тангнинг иккинчи томони борлигини ҳам ўйлаб, айна хулосага келдик. Шунингдек, "Ховли" сериалидаги маҳкуманинг "Умид" радиосидаги чиқишларидан бирда афсус билан: "Бир ёзувчининг китобида "онасидан айрилган бола унга қўшиб болалигини кўмади", деб ўқигандим. Уша ёзувчидан сўрамоқчиман: фарзандидан айрилган она нимасини кўмсин?.." деган фикрларини ҳажонсиз тинглаб бўлмайди. Сценарий муаллифи бу образ номидан шу саволни бериб, фақат ота-оналарга эмас, айрим бемехр фарзандларга ҳам сабоқ бермоқчи бўлгандир. Ёки тажовузкор, бадхул, ҳамма нарсани куч, пул билан ҳал қиладиган, ҳатто кимнингдир ҳаётини заҳарлаш билан бойлик орттириш илинжида бўлган Кудрет образидан қандай ибрат олиш мумкин, дерсиз?! Бизнингча, бу сериал қахрамонининг ҳаракатлари, турмуш тарзини кузата туриб, ёмонлик ҳеч қачон жазосиз қолмаслигини, куч, бойлик билан меҳрни сотиб олиб бўлмаслигини англаш мумкин.

Куни кеча сериал одатдаги вақтда эфирга узатилмаганидан "Ҳа, ижтимоий тармоқлардаги фикрлар туфайли эфирдан олинибди-да..." деб турганимизда, уни энди 22.30да томоша қилишимиз мумкин-

лиги ҳақидаги эълонни кўриб, бу борадаги мунозаралар хали давом этишига амин бўлдик. Шу лаҳзада беихтиёр бир савол ҳаёдан ўтди: қандайдир тасодиф ёки бирор ваз юасидан турк сериаллари эфирдан олиб ташланса, телеканаллар кинофондида шу "мантисиз" сериаллар даражасида томошабинларни жалб эта олувчи ўзбек кино ва сериаллари БОРМИКИН?!!

Назаримизда, бордек. Мисол учун, "Меҳмонжонлардан айланай", "Баҳор қайтмайди" "Қирқ тоғоранинг қирқ ногораси", "Жийда гули", "Шайтанат", "Фитна", "Опа-сингиллар" каби сериаллар ҳам халқимизнинг қалбидан жой олиб улгурди-ку? Телевидениеда сериал танқислиги сезилса, уларни қайта намоиш этиш мумкин-ку! Қолаверса, ҳаёт давом этади, ундаги ибрат бўлишга арзигулик воқеалар ҳақида янги-янги экран асарларини яратиш, янги қахрамонларни халққа танитиш киноижодкорларимиз олдида турган энг масъулияти вазифа бўлиши керак эмасми? Шунда бир-бирини тақрорлаётган хорж сериалларидан бу қадар хунобимиз ошмаган бўларди.

Олдий аёл, она сифатида яна шуни айтишни истардикки, бу каби сериаллар ҳар бир даврда бўлган ва ҳар бирининг ўз томошабини бор. Балки, бу ҳақдаги салбий фикрлар ўз натижасини бериб, айрим сахналари миллий тарбиямиздан узоқ бўлган хорж сериаллари эфирдан олиб ташланар ҳам. Чунки, уларни томоша қиладиганлар орасида хали яхши-ёмонни ажрата олмайдиган фарзандларимиз ҳам борлигини унутмайлик. Тўғри, кўп оилаларда болалар ота-онасининг назоратида бўлади ва катталар учун мўлжалланган сериалларни кўрмайди. Аммо, фарзандлари телевидениеда нима томоша қиладиганини тўла назорат қилиш имкони бўлмаган оилалар ҳам кам эмас. Телевидениеда айнан сериаллар танловига маъсул ходимлар шуни ҳам назардан қочирмаса, яхши бўларди.

Маҳбуба КАРИМОВА

» БМСМларида

Икки буюк шоир ижодига бағишланди

» Мозий дурдоналари

Бобурийлар даврида санъат

Захирдин Муҳаммад Бобур темурийлар даврида яшаб ижод этган буюк ўзбек шоири, давлат арбоби эди. Бобур қисқа ҳаёти давомида кейинги авлодларга жуда катта адабий ва илмий мерос қолдирди.

Ўзбек ва форс-тожик тилида ижод қилган шоир умри давомида кўплаб асарлар яратган бўлса-да, унинг шоҳ асари — “Бобурнома” алоҳида аҳамиятга эгадир. “Бобурнома” — темурийлар даври ўзбек мумтоз насрининг машҳур намунаси ва XVI аср бошидаги ўзбек адабий тилининг нодир ёдгорлигидир.

“Бобурнома”нинг энг қадимги қўлёзмалари XVI асрнинг охири чорагига мансуб бўлиб, Абдурахимхоннинг форсча таржимаси орқали бизгача етиб келган. Улар Акбарнинг сарой кутубхонасида етишган ҳинд миниатюра санъатининг усталари томонидан ишланган расмлар билан безатишган.

“Бобурнома”нинг бизга маълум бўлган миниатюралари иккита тўлиқ қўлёзмамасдан маҳорат билан ишланган нусха Британия музейида сақланмоқда.

Бобурийлар даврида тасвирий санъат ривожланган бўлиб, соҳа юксалишига Бобурнинг ўғли Хумоюн, унинг фарзанди ва набиралари сабабчи бўлишган.

Хумоюн Табризда бўлган пайтида тасвирий санъатга меҳр қўяди. Камолдин Бехзоднинг шогирдлари томонидан яратилган буюк ва ҳайратомуз асарлар уни мафтун этади. Шоҳ Таҳмасп саройида машҳур расомлар — Мир Саид Али Табризий ва Ҳожа Абдусмад Шерозийлар билан танишади ва Ҳиндистонга қайтганида уларни ўзи билан олиб кетишга муяссар бўлади.

Шундай қилиб, бу икки расом Бобурийлар миниатюра санъатига асос солдилар. Улар сарой кутубхонаси қошида Хумоюн томонидан ташкил қилинган миниатюра санъатининг янги мактабига

йўлбошчилик қилдилар. Хумоюн вафот этгач, тахт унинг ўғли Акбарга қолади. У Бобурийлар миниатюра мактабининг тараққийига алоҳида эътибор қаратади.

Акбарнинг маърифатпарварлиги, санъатга бўлган шахсий иштиёқи ва ижодкорларга қилган ҳомийлиги алоҳида диққатга сазовордир. Подшоҳлик даврида унинг фармонида биноан Камолдин Бехзод мактабининг 50 нафар расоми 12 жилдлик ривоятлар тўпламини 1700та миниатюра билан безатишга жалб этилади. Акбар саройида турли миллатларга мансуб 145 нафар тасвирий санъат усталари ишлаган.

Бобурийлар авлоди Шоҳ Жаҳонгир ҳам отаси каби расм санъатига қизиққан. У миниатюра санъати асарларини, бадийи безатишга қўлёзмаларни ва альбомларни иштиёқ билан йиғувчи коллекционер бўлган. Жаҳонгир мунтазам равишда Эрон ва Ўрта Осиёга қўлёзмалар ва бошқа санъат асарларини сотиб олиш учун ўз одамларини юбориб турган. Унинг қўлига тушган барча санъат ёдгорликлари қатъий равишда рўйхатга олинган, тавсифи ва таснифи тузилган.

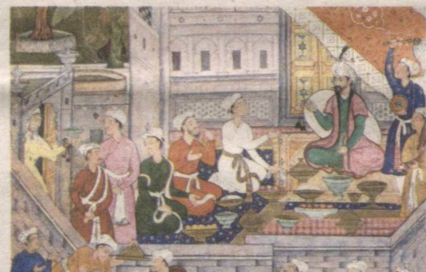
Жаҳонгирнинг сарой кутубхонасида отаси Акбар давридаги кўп расомлар ўз ишларини давом эттирганлар. Шу билан бирга Ҳиндистон, Эрон ва Ўрта Осиёдан янги расомлар жалб этилган. Бобурийлар мактаби етук санъат усталари билан доимий тўлдирилиб турилган. Жаҳонгир саройида ишлаган самарқандлик Муҳаммад Нодир ва Муҳаммад Мурод Самарқандийлар бунинг ёрқин мисолидир.

Бобурийлар даври миниатюра санъати мавзулари йўналишининг дунёвий характери ва ўзига хос реализми билан олдинги диний мазмундаги ҳинд тасвирий санъатидан ажралиб турган. Бобурийлар миниатюрасининг ҳаққонийлиги ва дунёвий мотивлари Ўрта Осиё тасвирий

8 февраль куни Фарғона вилояти Олтиариқ туманидаги 14-Болалар мусиқа ва санъат мактабида Алишер Навоий таваллудининг 578 йиллиги ҳамда Бобур таваллудининг 536 йиллиги муносабати билан назм ва наво кечаси ташкил қилинди. Ота-оналар, мактаб ўқитувчилари ҳамда ёш шоирлар иштирок этган ушбу тадбирда ўқувчилар ҳар

икки шоир ижодидан намуналар ўқидилар, ғазаллари асосида қуйланган кўшиқлардан ижро этдилар.

Мактаб директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Қиличбек Тожиев раҳбарлигида ўтказилган ушбу кечада ўқувчилар томонидан икки шоирнинг ҳаётидан ҳикоя қилувчи саҳна кўринишлари ҳам намойиш этилди.

» Ижодий учрашув

Театр жамоаси Мирзачўлда

Ўзбек Миллий академик драма театри жамоаси Жиззахнинг Мирзачўл тумани аҳолиси билан ижодий учрашув ўтказди. Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги бошчилигида ташкил этилган ушбу учрашувда ижодкорлар Мирзачўл туманидаги “Янги дала” қишлоқ маданият маркази ҳамда тумандаги Қозоқ маданияти марказида Мухтор Аевзовнинг “Абай” спектаклини тақдим этишди.

Ўзбек Миллий академик драма театри директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Фатхулла Маъсудов бошчилигида ижодий делегацияни Мирзачўл меҳнаткашлари қувонч билан кутиб олишди. Ўзбекистон Республикаси театр арбоблари ушуман

си раиси, Ўзбекистон халқ артисти, давлат мукофоти совриндори Ёқуб Аҳмедов, Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ артисти Муҳаммадали Абдуқундузов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар — Марат Азимо, Маҳмуд Исмоилов, Шоҳида Исмоилова, Гулчехра Иброҳимбекова, Тоҳир Саидов, Абдураим Абдувоҳобов, Меҳридин Раҳматов, артистлар — Ш.Музропов, Д.Кубаева, Ф.Бурхонов, Д.Каримов каби халқимиз суйган таниқли актёрлардан иборат жамоа барча томошабинларга эзгу тилаklarини билдирдилар.

Сафар якунида театр жамоасига Мирзачўл тумани ҳокими ўз миннатдорчилигини билдирди ва ташаккурнома тақдим этди.

» Вилоят театрларида

Ардоқли туйғулар тараннуми

Жиззах вилоят мусиқали драма театрида буюк аждодларимиз — Алишер Навоий ва Захириддин Муҳаммад Бобурнинг таваллуд кунлари муносабати билан назм ва наво кечаси ўтказилди.

Тадбирда актёрлар икки шоир ҳаёти ва ижоди ҳақидаги сахна кўринишларидан пар-

чалар намоиш этдилар. Шунингдек, вилоятдаги “Маком” ансамбли хонандлари мумтоз адабиётимиз намояндаларининг шеърлари билан куйланадиган кўшиқлардан куйлашди.

Жиззах вилоят мусиқали драма театри ёш актёрлари Жасур Ҳазратқулов ва

Шаҳноза Суяровалар тайёрлаган Алишер Навоий ва Гули образлари кечага ташриф буюрган Жиззах давлат педагогика институтининг ўқитувчи ва талабалари ҳамда Ўзбекистон Миллий гвардия аскарларига манзур бўлди.

Миржалол ШАЙЗАКОВ

» Музейлар ҳаётидан

Дилда Ватан соғинчи

Шу кунларда дунё тарихи, маданияти ва фанида ўчмас из қолдирган буюк аждодларимиздан бири, юртдошимиз, давлат арбоби, улуғ саркарда Захириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 536 йиллиги кенг нишонланмоқда. Айниқса, Андижон вилоятида буюк бобомиз Бобур ижодий меросини тарғиб этиш, хотирасини абадийлаштириш бора-сида хайрли ишлар амалга оширилмоқда.

Андижон вилоят тарихи ва маданияти давлат музейида Бобур шахсига бағишланган юздан ортиқ тарихий ранг-тасвир асарлари асраб-авайлаб сақланмоқда ҳамда намоиш этилмоқда. Музейга ташриф буюрган томошабинлар эътиборини тарих бўлимидаги “Бобур даврида Андижон қалъаси” номли вилоят музейи расом-дизайнерлари томонидан ишланган диорама ўзига тортади.

Ўз даврида йирик иқтисодий ва маданий марказлардан бири ҳисобланган Андижонда Урта Осиёнинг вилоятлари ва бошқа мамлакатлар билан қизгин савдотик алоқалари олиб борилган. Бобур ўзининг машхур “Бобурнома” асарида Андижон тўғрисида мукамал маълумот бериб, шаҳарни ўзгача муҳаббат билан шундай таърифлайди: “Мовароуннаҳрда Самарқанд ва Кеш қўрғонидан сўнг бундан улўғроқ қўрғон йўқтур, тўққиз пора қасабаси бор, жануби тарафдаги қасабалардан бири Андижондурким, ул Фарғона вилоятининг пойтахтидир. Ошлиғи вофир, меваси фаровон, қовун ва узуми яхши бўлур, қовун маҳалида қовун сотмоқ расм эрмас. Андижоннинг ношпотисидан яхшироқ ношпоти бўлмас, уч дарвозаси бор, Арки жануб тарафда воқеъ бўлибдур, тўққиз тарнов сув кирур. Бу ажабтурким, бир ердан ҳам чиқмас. Қалъанинг гирдо-гирди томон маҳалладир”.

Музейда шоҳ ва шоир ижодида бағишлаб шаҳардаги 29-умумтаълим мактаби ўқувчилари иштирокида бобурхонлик мушоираси бўлиб ўтди. Унда фаол иштирок этган ўқувчилар музей маъмурияти томонидан фахрий ёрлик билан тақдирланишди.

Д.МАВЛОНОВА,
Андижон вилоят тарихи ва маданият давлат музейи ходими

» Шеърят кечаси

Қалбларга нур бағишлаб...

Хоразм вилоятининг Богот туман кўзи ожизлар кутубхонаси, туман маданият бўлими ҳамда 36-мактаб билан ҳамкорликда буюк мутафаккир, давлат ва жамоат арбоби, ғазал мулкининг султони Алишер Навоий таваллудининг 578 йиллиги муносабати билан “Навоий ғазалиёти бўстонида” номли шеърят кечаси бўлиб ўтди. Тадбир доирасида “Дунё эъзозидидаги шоир” номли китоб кўرғазмаси ташкил қилинди.

Шеърят кечасида кўзи ожизлар кутубхонаси китобхоналари, маданият бўлими санъаткорлари ҳамда 36-мактаб ўқувчилари иштирок этишди. Ўқувчилар Навоий ғазаллари, рубойлари ва ҳикматларидан намуналар айтишди, ёзувчи Миркарим Осимнинг Алишер Навоий ҳаётига бағишланган “Зулмат ичра нур” номли қиссасидан кичик сахна кўринишини намоиш этишди.

Шунингдек, туман маданият бўлимига қарашли “Аму соҳили” халқ ҳаваскорлик жамоаси хонандлари — Абдулла Тиллаев, Дармонжон Эшниёзовалар Навоий ғазали билан айтиладиган кўшиқлардан ижро этиб, кечага ўзгача файз киритишди.

З.ОТАЖОНОВА

» Туризм

Янги режалар тузилди

2019 йил 9 февраль куни Хоразм вилоят Маданият бошқармаси бошлиғи Ш.Яхшибоев бошчилигида Хоразм вилоят кўғирчоқ театрида йиғилиш бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 5 январда имзолаган “Ўзбекистон Республикасида туризмни жадал ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармонига мувофиқ, замонавий ахборот технологиялари татбиқ этиладиган маданият объектлари ва муассасалари рўйхатини ташкил этиш ҳақидаги вазифалар ижросини таъминлаш масалалари кўрилди.

Йиғилишда театр ходимлари билан фикр алмашилган ҳолда Хива шаҳрида туризмни ривожлантириш мақсадида янги режалар тузилди. Ушбу режага кўра вилоят Маданият бошқармаси томонидан “Ичан қалъа” мажмуаси ва Хива шаҳрининг бошқа объектларида миллий рақслар, фольклор ва эстрада гуруҳларининг концертлари, кўғирчоқ фестивали, ўзбек халқининг урф-одатлари ва анъаналари тўғрисидаги фильмлар ва театрлаштирилган тарихий кўрғазмалар ҳамда миллий либослар намоиши, спорт ўйинлари, тунги экскурсияларни ўтказиш, шунингдек, кечки тамаддини табиат қўйнида уюштириш каби маданий-кўнгилочар тадбирлар ташкил этилмоқда.

Н.СОДИҚОВА

» Обод манзиллар

Биз Мирзачўлданмиз!

Кўхна Мирзачўл бағрида жойлашган ва шу чўл номи билан аталадиган туманимиз узоқ йиллар эътибордан четда қолиб кетган, аҳолининг кўпи “бу ернинг келажаги йўқ” деб, катта шаҳарларга кўчиб кетган эди. Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан “Обод қишлоқ” дастури қабул қилинган, кўплаб хулудлар сингари туманимиз маркази ҳисобланган Гагарин шаҳри қисқа фурсатларда ривожланиб ҳақиқий шаҳарга айланди.

Туманимизда маданият соҳасида ҳам ёрқин ўзгаришлар бўлди. Хусусан, қоқоқ миллий театри биноси реконструкция қилинди. Бу ерда миллий чолғучилик, ашула, рақс, тасвирий санъат тўғрақлари фаолияти йўлга қўйилди.

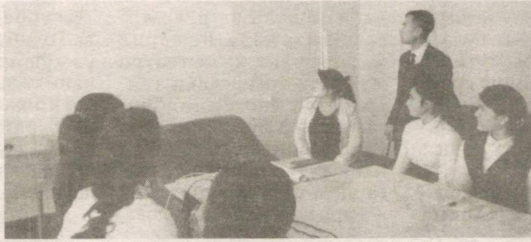
Марказда жойлашган 13-сонли болалар мусиқа ва санъат мактаби ҳам замонавий муҳташам бинода фаолият олиб бормоқда. Хозирги кунда мактабимизда фортепиано, ўзбек халқ чолғулари, анъанавий чолғу ижрочилиги ва хонандалик, академик хонандалик, хореография, тасвирий ва амалий санъат каби йўналишларда 175 нафар ўқувчига 17та малакали ўқитувчи санъат сирларини қунт билан ўргатмоқда.

Яқиндагина “Обод қишлоқ” дастури доирасида амалга оширилган ишларни кўздан кечириш учун туманимизга ташриф буюрган муҳтарам Президентимиз юқорида таъкидланган муассаса ва корхоналар фаолияти билан танишиб, “Биз Мирзачўлни янада обод қилишга доир ишларни бундан кейин ҳам тизимли давом эттирамиз. Мақсадимиз — одамларни рози қилиш, уларга муносиб турмуш шароити яратиш”, — дедилар. Президентимизнинг бу сўзларидан туманимиз халқи, шулар қаторида менинг ҳам кўнглим осмон қадар юксалди, эртанги нурли ҳаётга бўлган ишончимиз янада ортди. Энди воҳадошларим қаерга боришмасин, фахр билан “Биз Мирзачўлданмиз!” дея баралла айта оладиган бўлдилар.

Карима КАТТАКИШИЕВА,
Жиззах вилояти Мирзачўл туманидаги 13-БМСМ директори

Давра суҳбати

Оммавий маданият — маънавият кушандаси

11 февраль куни Термиз ихтисослаштирилган санъат мактабида “Ёшлар иттифоқи” етакчиси Ф.Нарзуллаев томонидан “Оммавий маданиятга қарши кураш” мавзусида давра суҳбати ташкил этилди.

Давра суҳбатида мактабнинг етакчи ўқувчилари иштирок этишди. Уларнинг эътиборига ушбу мав-

зу бўйича таҳлил қилишга ундовчи ва тўғри хулоса чиқаришга қорлайдиган видеолар намойиш этилди.

Тадбир якунида ўқувчилар оммавий маданият тушунчаси ва унга қарши қандай курашиш борасида мустақил фикр-мулоҳазаларини ҳам баён этишди.

Н.СОДИҚОВА

Маънавият соатлари

Раддия

“Самимий” тухмат қандай бўлади?

Ёхуд чоп этилмаган мақола ҳақидаги мақола муаллифи Нарғиза Сафаровага очиқ хат

Ҳурматли Нарғизахон!

Маданият вазирлиги ҳамда “Дилдош медиа” масъулияти чекланган жамияти ҳаммуассислигида чоп этилаётган “Маданият” газетасининг шу йилги 4-сонидан эълон қилинган “Танқидми ёки тухмат?” номли мақолангизни ўқидим.

У “Маълумки, 2018 йилнинг 12 декабрида “Ishonch” газетасининг Жиззах вилояти бўйича муҳбири Алижон Абдурахмоновнинг “Уялтирмасдан уялтираётган ёхуд айбдорларнинг саводи ва ишга муносабати ҳақида” номли мақоласи чоп этилган эди” деб бошланади.

Дарвоқе, Жиззах шаҳридаги Шароф Рашидов ёдгорлик музейи, Ҳамид Олимжон ва Зулфия музейларида қузатилган камчиликлар, ҳолатлар, имловий ва услубий хатолар ҳақида “Уялмасдан уялтираётган” индамасларлар ёхуд “айбдорлар”нинг саводи ва ишга муносабати ҳақида” сарлавҳали мақола ёзганим рост. Бироқ у газетани чоп этилмаган. Мақолани таҳририят 2018 йил 12 декабрда 219-рақамли хат билан Маданият вазирлиги ва Жиззах вилоят ҳокимлигига муносабат билдириш учун жўнатган. Унга асосан, вазирлик Жиззах шаҳридаги музейларга икки нафар мутахассисни хизмат сафарига юборган. Улар текшириш асносида музей ходимларига ўзларининг керакли тавсия ва маслаҳатларини беришган. “Танқидми ёки тухмат?” номли мақолангизда “барча хато ва камчиликлар бартараф этилмоқда” дегансиз ва бажарилган ишларни санаб ўтгансиз. Шунингдек, “Текширувлар ва қузатувлар натижасида музей атрофи ҳеч қандай чиқиндилар билан тўлиб тошгани, у ерда бундай ҳолатга шароит ҳам йўқлигини кўриб, тўғриси, ажабландик”, деган иддаони ҳам қайд этгансиз.

Эҳтимол, чиқиндилар ҳозир йиғиштирилган бўлиши мумкин, лекин ўша кун улар бор эди.

Жорий йилнинг 5 январь куни Маданият вазирлиги таҳририятта 01-12-10-38-сонли жавоб хати жўнатган. Унда сиз мақолада “санаб ўтган” бажарилган ишлар юзасидан маълумотлар берилган. Жавоб хатида кўрсатилган маълумотлар билан танишиш мақсадида, таҳририят топшириғи билан яна музейда бўлдим. Музей директори Садоқат Исмоилова ва ходимлар билан музейларни бирга айландик. Директор ва ходимларга аниқланган, тузатиладиган ёрликларни кўрсатиб, “Буларда ҳалиям хато бор, топинглар-чи?” деганимда, қанчалар мулзам бўлишганини билсангиз эди...

Нарғизахон, халқимизда, “Ҳайаб гапирсанг ҳам, ўйлаб гапир” деган нақл бор. Сиз билан телефонда боғланиб, ўзимни таништирганимдан сўнг “Э, у мақола самимий ёзилган-ку...” дедингиз ва “хулоса” фақат чиқиндиларга тегишли эканини таъкидладингиз. Бироқ мен “самимий” тухмат қанақа бўлишини барибир тушунмадим. Шу боис, сизга очиқ хат ёзишга қарор қилдим.

Алижон АБДУРАҲМОНОВ,
“Ishonch” муҳбири

Актёрлар ўқувчилар ҳузурида

Ёшлар маданиятини юксалтириш, дунёқарашини кенгайтиришда маънавият соатларининг аҳамияти катта. Шу сабаб, жойларда ёшларимиз учун бу мавзуда кўплаб тадбирлар ташкиллаштирилмоқда.

Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек туманидаги 64-мактабда Маданият вазирлиги ҳамда Давлат хавфсизлик хизмати ҳамкорлигида “Ватанпарварлик, эл-юртга, миллий урф-одат ва қадриятларимизни улуғлаш, диний экстремизм ва шу каби бошқа иллатларга қарши курашишни тарғиб этиш” мавзусида учрашув бўлиб ўтди. Учрашувга Ўзбекистон давлат драма театри директори, актёр Баҳром Усмонов ҳамда актёр

Баҳодир Мирмақсудов, актриса Тамара Мирмақсудовалар ташриф булган яқиндан танишиб, ўзаро фикр алмашдилар.

Жумладан, Тамара Мирмақсудова ёшларга ватанни қадрлаш учун кўп китоб ўқиш, билимларини эса эзгу ишларга сарфлаш ҳақида сўз юритар экан, ҳақиқий юрт фарзанди ўзини ҳам, юртини ҳам қувонтириши зарурлиги, инсон учун мана шу энт

катта бахт эканини таъкидлади. Шунингдек, турли қинғир йўللарга кириб кетиш фақат илмсизлик ва таълим моҳиятини англаб етмаслик оқибатида юзага келаётганини тушунтирди.

Учрашув якунида истеъдодли ёш хонандалар — Севара ҳамда Ёркинхўжа Умаровлар ўз қўшиқлари билан ўқувчиларга завқ улашди.

А.МЎМИНОВ

Танлов

“Рақс сеҳри”

12 февраль куни Андижон вилояти Булоқбоши туманидаги Ширмонбулоқ маданият марказида “Рақс сеҳри” номли кўрик-танловнинг туман босқичи бўлиб ўтди.

Танловда якка ижрочилик йўналиши бўйича жами 32 нафар, жамоавий ижрочилик бўйича 24 нафар ҳаваскор ҳамда профессионал раққос ва раққосалар куч синашдилар.

Танлов якунига кўра якка ижрочилик йўналиши бўйича 1-ўринни Машхурахон Камолова, 2-ўринни Шодиянахон Юлдашева, 3-ўринни Мунирахон Исмоиловалар қўлга киритишди.

Жамоавий ижрочилик йўналиши бўйича эса 1-ўринга 14-муסיқа ва санъат мактаби ўқувчилари, 2-ўринга 6-умумий ўрта таълим мактаби ўқувчилари, 3-ўринга 5-умумий ўрта таълим мактаби ўқувчилари лойиқ деб топилдилар. Голиблар ва танловнинг фаол иштирокчилари туман маданият бўлимининг фахрий ёрликлари ҳамда эсдалик совғалари билан тақдирландилар. Шунингдек, вилоят босқичига йўлланмани қўлга киритдилар.

С.СОТВОДИЕВ,
Булоқбоши туман маданият марказининг ёшлар масалалари бўйича мутахассиси

Кўргазма

“Сирли авангард”

Ўзбекистон Давлат санъат музейида “Сирли авангард” деб номланган кўргазманинг очилиш маросими бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги билан ҳамкорликда ташкил қилинган тадбирда соҳа мутахассислари, санъат ихлосмандлари, чет эллик сайёҳлар ва оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

Мазкур музейнинг 100 йиллигига бағишланган кўргазмани Ўзбекистон Республикаси маданият вазири ўринбосари Камола Акилова очиб берди. Тадбир давомида “Ўзбекистоннинг жаҳон тўпламларида маданий мероси” лойиҳаси доирасида нашр этилган “Ўзбекистон давлат санъат музейи тўплами” китоб-альбоми ва музей коллекцияси ҳақидаги видеоролик тақдироти ҳам ўтказилди.

— Ўрта Осиёдаги энг йирик ҳисобланган Ўзбекистон Давлат санъат музейи учун 1974 йилда Тошкентнинг марказида замонавий услубда — ойнаванд куб кўринишида янги бино барпо этилган эди, — дейди музей раҳбари Васила Файзиева. — Бу ерда фондларни сақлаш учун мўлжалланган ертўла хоналари ажратилган. Бинода маърузалар зали, гардеробли фойе ва бадиий салон жойлаштирилган. Музей ҳозир ҳам ушбу муҳташам бинода ўз фаолиятини давом эттириб келмоқда.

“Сирли авангард” экспозициясида рус ва Туркистон авангард рассомларининг 120дан зиёд асарлари намойиш этилмоқда. Кўргазма 8 апрелга қадар давом этади.

Мафтуна МИРЗАХЎЖАЕВА,
Тошкент давлат миллий рақс ва хореография олий мактаби талабаси

Тадбир

Назм ва наво кечаси

Фаргона вилояти Бешариқ тумани Маданият бўлими томонидан буюк мутафаккир, сўз мулкининг султони Алишер Навоийнинг 578 йиллиги муносабати билан “Назм ва наво” кечаси ўтказилди.

Маданият бўлими қошидаги “Бешариқ тарона-

лари” ашула ва рақс ансамбли ҳамда Бешариқ ҳаваскорлик халқ театри жамоаси томонидан тайёрланган дастур тадбирга ташриф буюрган барча томошабинлар томонидан илиқ кутиб олинди. Кечага ансамбль хонандалари — Барнохон Абдужалилова,

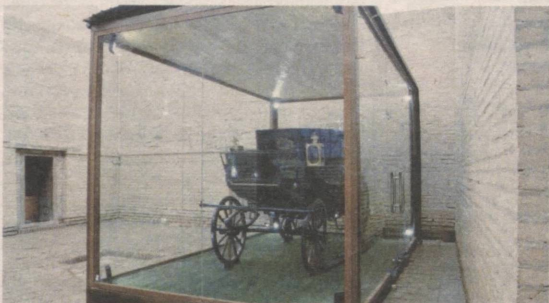
Жасурбек Мирзаахмедов ва Ғолибжон Маҳкамовлар ўз кўшиқлари билан, Маданият маркази қошидаги Муножатхон Бердиева раҳбарлик қилаётган “Севиңч” тўғараги ҳаваскор қизлари эса чиройли рақслари билан файз киритди.

Улуғбек ҲАЙДАРОВ

Музей заллари бўйлаб...

Оллоқулихоннинг тилла фойтуни

Хива “Ичан қалъа” давлат музей-қўриқхонаси бўлимларининг экспозициялари Хоразм ҳукмдорларининг хориж мамлакатлари билан олиб борган дипломатик алоқалари тарихини ёритиб берувчи ноёб экспонатларга бой. Ана шулардан бири XIX асрга тааллуқли бўлган Оллоқулихоннинг тилла фойтунидир.

Хоразм ҳукмдорларидан мерос қолган фойтун-арава яқинда таъмирланиб, экспозицияга қўйилди. Ушбу ноҳадир экспонат маҳаллий ва хорижий сайёҳларда қизиқиш уйғотмоқда. Шунингдек, Ўзбекистон темир йўллари АЖ ташаббуси билан тарихий экспонатдан андоза олинди, фойтун тайёрланди ва унда бугун тарихий шаҳар бўйлаб сайр ташкил этилган.

Намойишга қўйилган фойтуннинг эса ўзига хос тарихи бор.

1842 йилда подполковник Г.И.Данилевский бошчилигида Россия элчилари Хива хонлиги билан алоқаларни яхшилаш, рус асирларини озод қилиш учун дипломатик музокараларни давом эттириш мақсадида ташрифт буюришган. Шунда Данилевский Рус императори Николай I номидан Оллоқулихонга ҳашаматли тилла фойтун арава совға қилган. Аравага Англиянинг иккита қора зотдор оти қўшилган бўлиб, отларнинг эгарлари кумушдан ишланган ва тилла суви юришилган эди. Бундан ташқари, совғалар орасида какку қуш сайраб чиқадиغان швейцария соати ва бошқа бир қанча буюмлар бўлган. Элчилар ҳажми анчагина катта бўлган мусиқа асбоби — органини ва фойтунни туяларга юклаб, 1 августда Оренбургдан йўлга чиқшади. Ёзнинг жазирамасига қарамай, жадал юриб, қирқ уч кундан

кейин Хива атрофига етиб келишади.

Хиваликлар уларни 19 октябрь куни Гандумкон боғидаги ҳовлига туширишган ва меҳмон қилишган.

Элчиларни қабул қилишнинг биринчи куни совғаларни топшириш ва танишув маросими бўлган. Данилевский олиб келган тилла фойтун шу давр учун катта янгилик ва қимматбаҳо бўлса-да, русларнинг ёзишича, Оллоқулихон уни кўришга шояшмаган, ҳатто қизиқиб дераздан ҳам қарамаган.

Рус извошчиси ҳар эҳтимолга қарши шу куни хон саройидаги тошховлида қолдирилган фойтуннинг тўхтатиш мосламасини босиб қўйган эди. Элчилар кетгандан кейин хоннинг хотинлари, канизаклар ва фарзандлари сайр қилиш истағида аравага иккита от қўшиб, ҳайдаб кўришади. Арава жуда секин юргани учун яна иккита от қўшишади, аммо тормози босиб қўйилгани учун фойтун тез юрмайди. Бу ҳолдан хайрон бўлган сарой бекалари рус извошчисини чакиртишади. Извошчи мосламани тўғрилаб қўйганидан кейин арава енгил ва тез юриб кетади.

Шу куни кечкурун Оллоқулихоннинг ўзи ҳам болалари билан фойтун аравада шаҳарни сайр қилиб келади. Ўша пайтда хиваликлар мўъжизадек кўринган бу аравани хайрат билан томоша қилишган.

О.ИСМОИЛОВ, журналист

Еш истеъдодлар

Дуторни сайратган қизлар

Мамлакатимизда яратилган ҳар бир имкониятдан, устозларнинг сабоқларидан самарали фойдаланиб, бўлимларини ошираётган ва ўз устида тинимсиз ишлаётган ёшлар жуда кўп. Уларнинг интилишлари турли танловлар асосида мукофотлар билан муносиб тақдирланмоқда. Жумладан, “Ниҳол” мукофоти ҳам ёшларни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш мақсадида ташкил этилган.

2000 йилдан таъсис этилган бу мукофот учун танлов ҳар йили анъанавий тарзда, бир нечта босқичда ўтказиб келинади. “Ниҳол” мукофоти билан санъатнинг эстрада, мумтоз қўшиқчилик, опера, рақс санъати йўналишларида ижод қилаётган ва барча босқичларда ғолиб бўлган ёшлар тақдирланади. Танлов жараёнида ёш ижодкорлар ўзаро таърибга алмашиш, муҳими, халққа танилиш имконини ҳам қўлга киритадилар.

Тошкент маданият коллежининг ўқувчилари — Мақсуда Маликова ҳамда Нафиса Мирзакаримовалар “Ниҳол” мукофоти учун ўтказилган танловнинг дутор созандалиги бўйича бир неча босқичларидан муваффақиятли ўтишди. Айни пайтда қизлар навбатдаги асосий беллашув — республика босқичига тайёргарлик кўришмоқда.

Нафиса Мирзакаримова 2007-2016 йилларда Тошкент

шаҳридаги Республика ихтисослаштирилган санъат мактабиде таҳсил олган. Маҳоратли мураббий Насиба Содиқова қўлида дутор сирларини чуқур ўрганган ёш созанда бир нечта халқаро танловлар ғолибдир. “Ниҳол”нинг иккинчи номзоди — Мақсуда Маликова эса 2009-2014 йилларда Навоий вилояти Зарафшон шаҳридаги 7-сон болалар мусиқа ва санъат мактабиде ўқиган. У “Камалак юлдузлари”, Муҳиддин Қори Ёқубов номилик кўриктанловларда фаол иштирок этиб, фахрли ўринларни қўлга киритган.

Қаҳрамонларимиз дуторни маромига етказиб чалиш билан бирга, созандаликда яна бир янгича услубни ўзларида синаб, бу борада ҳам қобилиятларини намоиш эта олишди. Яъни уларнинг бири дутор торларини чертса, иккинчиси ноталарини белгилаб туради. Шундай қилиб, икки дугона томошабинга ўзгача

завқ бағишлаш учун дуторни жўрликда чалиш маҳоратини эгаллашган.

Қаҳрамонларимиз дутордан ташқари доира, табла, дутор басс, ксилофон, шейкер, бубен каби қолғу асбобларини ҳам маромига етказиб чаладилар. Уларнинг келажакдаги орзулари санъат билан боғлиқ. Нафиса ўзи таълим олаётган соҳани мукамал ўранишни, дутор чалиш бўйича юксак маҳорат соҳиби бўлишни, келажакда шу сози билан ҳаммани хайратга сола оладиган ўзгача куй яратишни хоҳлайди. Мақсуданинг орзуси эса дутор билан нафақат Ўзбекистонда, балки чет элларда ҳам юқори поғоналарни забт этиб, халқимиз санъатини дунёга танитиш. Катта санъат остонасида турган ҳар икки ижодкорга орзуларига етишишларида бундан ҳам кучли шижоат ва интилиш ёр бўлсин, деймиз!

А.МҶМИНОВ

МАДАНИЯТ ОБУНА ИНДЕКСИ: 285

МУАССИСЛАР: “Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирилик, «Dildosh media» МЧЖ

Бош муҳаррир Дилбашор Худойбердиева

Тахрират манзили: 100029, Тошкент шаҳри, Тарас Шевченко кўчаси, 1. Тел.: Факс: (371)-256-04-54

Газета ҳафтанинг пайшанба куни чоп этилади.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 10.04.2018 й. 0803 рақами билан давлат рўйхатидан ўтказилган.

Тахриратга келган қўлёзмалар қайтарилмайди ва ёзма жавоб берилмайди. Мақолада келтирилган факт ва асосларга муаллиф жавобгар, унинг фикри тахрират фикридан фарқланиши мумкин. «Маданият» материалларидан фойдаланилганда манба кўрсатилиши шарт.

Напр учун масъул: Мухаббат Шарифова

Навбатчи муҳаррир: С.Рихсиева

Навбатчи: Н. Содиқова

Адади - 11 930 Буюртма - Г - 227

Сотувда келишилган нархда Қоғоз бичими А-3, Ҳажми 2 босма табок

Газета “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.

Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 42. Босмахонага топшириш вақти - 20.30

Топширилди - 20.30

1 2 3 4 6